

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра спорту і спортивних ігор

Дипломна робота (проєкт)
магістра

з теми: «ВИКОРИСТАННЯ БАЗОВИХ КОЛОВИХ РУХІВ ЮНИМИ
ДЗЮДОЇСТАМИ ГРУП ПОЧАТКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ДИТЯЧО-
ЮНАЦЬКОЇ СПОРТИВНОЇ ШКОЛИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ
НАВЧАННЯ»

Виконав: студент 2 курсу, групи FKS2-M23
спеціальності 017 Фізична культура і спорт
Боровіков Андрій Сергійович
Керівник: Гуска М. Б., кандидат наук з
фізичного виховання та спорту, доцент
Рецензент: Єдинак Г. А., доктор наук з
фізичного виховання та спорту, професор

Кам'янець-Подільський – 2024 рік

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1	
ЩОДО ПИТАННЯ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ НАВЧАННЯ, ВОСКОНАЛЕННЯ РУХОВИХ ДІЙ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ КЛАСИФІКАЦІЇ ТЕХНІКИ ДЗЮДО	8
1.1 Методичні особливості початкового навчання техніко-тактичних	
1.2 Шляхи вдосконалення рухових дій у спортивній боротьбі	13
1.2 Загальні особливості техніки нападу та захисту у борцівському поєдинку.....	14
1.3 Щодо питання класифікації техніки рухових дій в дзюдо	19
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	25
2.1 Методи дослідження.....	25
2.2 Організація дослідження	31
РОЗДІЛ 3 РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ НАВЧАННЯ ОСНОВНИХ РУХОВИХ ДІЙ В ДЗЮДО НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ.....	32
3.1 Результати анкетного опитування	32
3.2 Формування техніко-тактичних дій в дзюдо з використанням базових колових рухів	36
3.3 Послідовність ведення боротьби у змагальній сутичці	44
3.4 Методичні особливості навчання та вдосконалення техніко- тактичних дій в дзюдо в нападі та захисті.....	54
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ДЮСШ	— дитячо-юнацька спортивна школа;
ЗФП	— загальна фізична підготовка;
СТТД	— складні техніко-тактичні дії;
СФП	— спеціальна фізична підготовка;
ТТД	— техніко-тактичні дії;
СДЮСШОР	— спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву;
ШВСМ	— школа вищої спортивної майстерності.

ВСТУП

Актуальність теми. Техніко-тактична підготовленість є вирішальним фактором спортивних досягнень дзюдоїстів, ТТД – це основний засіб ведення боротьби. Фундамент техніко-тактичної майстерності створює початкова ТТП.

Дослідження техніки основних прийомів показує, що в теорії та практиці досі немає єдиних науково-обґрунтованих відомостей про кінематичні та динамічні параметри кидків, а також єдиної методики навчання техніки боротьби. Ці питання актуальні всім видів єдиноборств. Удосконалення ТТП пов'язані з пошуком нових шляхів підвищення ефективності ТТД, виконуваних за умов змагальних поєдинків [32].

Насправді й у літературі пропонуються лише суворо індивідуальні варіанти техніки кидків, хоча техніка дзюдо – це раціональні дії, підпорядковані законам фізики і біомеханіки [2; 3, с. 34-35].

Ефективність ТТП в єдиноборствах може бути значно підвищена, якщо навчання проводитиметься з використанням базових рухів, характерних для даного стилю боротьби [40, с. 3-4].

Успішне вирішення завдань удосконалення технічної підготовки неможливе без поглибленого дослідження структури рухів спортсменів, вивчення механізмів їх побудови та способів управління ними [44; 47; 49; 51]. Розробка більш досконалої системи управління процесом технічної підготовки спортсменів передбачає використання нових механіко-математичних методів моделювання, що дозволяють здійснити пошук оптимальних варіантів структури системи рухів конкретних спортсменів [34; 53]. Найбільш значущим визначенням методики початкового навчання у процесі початкової ТТП юних борців і водночас найменш розробленим є створення формалізованих моделей техніки боротьби, тобто логіко-математичних

моделей, що відбивають просторові і динамічні структури прийомів боротьби з ранжуванням елементів за рівнем значущості [19; 22].

Методи контролю над біомеханічними параметрами руху людини застосовують у спортивній практиці досить давно. Новим у цій проблемі є застосування більш сучасних технічних засобів та методів отримання якісних характеристик кінематики та динаміки рухів [28]. Особлива актуальність їх застосування в боротьбі обумовлена тим, що отримання точної інформації про спортсмена і характер його рухової діяльності в умовах реальної сутички обмежено специфікою взаємодії борця зі своїм суперником [33].

Найбільша вада в технічній підготовці борців полягає в тому, що їх навчають прийомам боротьби, а не самому веденню боротьби з суперником [37; 38].

Сучасний рівень стану дзюдо характеризується тим, що найрезультативнішу боротьбу демонструють спортсмени, які мають навички комбінаційного ведення єдиноборства. При всіх численних індивідуальних відмінностях змагальні сутички нині мають одну загальну особливість – у кожній застосовуються складні техніко-тактичні дії (СТТД) – комбінації прийомів. Однак комбінаційна боротьба, незважаючи на загальновизнану перевагу, досі властива лише окремим спортсменам і не стала масовим надбанням. Причини цього слід шукати в організації та методиці навчання юнаків [45].

Ефективність застосування СТТД в умовах змагань, необхідність раціонально використовувати законів фізики та біомеханіки при їх проведенні та економно витрачати енергетичні ресурси борця, ефективність застосування базових рухів при навчанні в інших видах східних єдиноборств та відсутність розроблених на основі цих положень практичних рекомендацій Початкове навчання ТТД дзюдо визначають актуальність даного дослідження.

Об'єкт дослідження – навчально-тренувальний процес юних дзюдоїстів в групах початкової підготовки.

Предмет дослідження – техніко-тактична підготовка юних дзюдоїстів груп початкової підготовки.

Завдання дослідження:

1. Виявити структуру високооцінюваних кидків та розробити модель кидка на основі раціонального використання законів фізики та біомеханіки.
2. Виділити базові колові рухи дзюдо та на їх основі систематизувати техніку дзюдо у стійці.
3. Розробити методику початкового навчання юнаків техніці дзюдо у стійці з використанням базових колових рухів.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних спеціальної науково-методичної літератури; опитування у вигляді анкетування та інтерв'ювання тренерів та спортсменів; педагогічні спостереження; експертна оцінка; тестування функціональної підготовленості; комп'ютерний відео аналіз із застосуванням цифрової відеокамери з покадровим введенням зображення в комп'ютер; логічне моделювання; педагогічний експеримент; методи математичної статистики.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розроблені практичних рекомендаціях з методики початкового навчання дзюдоїстів техніки дзюдо у стійці з використанням базових колових рухів. Це сприяє кращому засвоєнню як окремих прийомів, так і СТТД та результативному застосуванню їх в умовах змагань, поглибленню та систематизації знань учнів про техніку дзюдо та основні принципів її виконання та використання, зростанням їх спортивних результатів.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломної роботи магістра обговорювались на звітній науковій конференції студентів, магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський 09-10 квітня 2024 року).

Публікації. Результати дослідження за темою кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра висвітлені в одній науковій статті.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 64 сторінках, з яких 56 основного тексту, вона містить 6 таблиць. Дипломна робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, та списку 64 використаних літературних джерела.

ВИСНОВКИ

1. Важливість навантаження під час змагальної діяльності призводить до суттєвих енерговитрат, оскільки практично весь бій проходить при високих значеннях ЧСС (170-200 уд/хв⁻¹), що відповідають значенням критичної потужності, а для виходу у фінал зазвичай потрібно виграти декілька сутичок. Пропонована нами концепція навчання ТТД дзюдоїстів (концепція «кулі») і трьох етапна модель боротьби, розроблена з урахуванням тактичних переваг комбінаційного стилю ведення змагальної сутички, дозволяє уникати прямого зіткнення і суто силового стилю боротьби, цілеспрямовано узгоджувати рухи суперника з власними рухами борця.

2. Виявлено, що при виконанні кваліфікованими дзюдоїстами найбільш результативних кидків переміщення точки захоплення відбувається по дузі більшої частини траєкторії. Динамічні параметри колових кидкових рухів достовірно вищі ($p < 0,05$) як за абсолютними, так і за відносними показниками, ніж при використанні прямолінійного зусилля.

3. Розроблена нами з урахуванням думок та рекомендацій провідних фахівців, логічна модель кидка («кочення кулі вниз») дозволяє уніфікувати техніку дзюдо в стійці, а також визначити основні елементи структури будь-якого кидка – базові колові рухи, що включають в себе три «хвилі», два «маятники», одну «стійку кулі» та чотири «повороти кулі».

4. У ході дослідження проведена систематизація базових кидків за ознакою основного «повороту кулі». У першій групі виявилось 40 % та 25 % кидків відповідно; у другій – 33 % та 40 %; у третій – 20 % та 17,5 %; у четвертій – 7% і 17,5 %, що вказує на першорядну важливість першої і, особливо, другої «поворотів кулі».

5. Об'єднання базових колових рухів у «формулу кидка» дозволяє проводити навчання конкретному прийому в режимі виконання складних ТТД (з урахуванням генерованих борцем зусиль і реакцій у відповідь суперника на

них). До кінця третього завершального етапу навчання, відзначено успішне зростання показників якості виконання «базових» кидків учнів експериментальної групи: для задньої підніжки на п'яті – від 75 % до 95 %; для кидка через спину – від 75 % до 90 %; для кидка через груди – від 60 % до 90 %; для «млина» – від 50 % до 85 %.

6. Використання на початковому етапі навчання ортопедичних м'ячів різного діаметра (футболів) з біологічним зворотнім зв'язком при створенні уявлення про ефективність виконання базових колових рухів та закономірностей динамічної структури їх виконання дозволило наочно реалізувати запропоновану нами методику «кулі».

7. Базовий принцип був використаний при розподілі навчального матеріалу на всіх трьох етапах навчання, як щодо окремих кидків, так і складних техніко-тактичних дій. Результати педагогічного експерименту засвідчили, що вивчення юними дзюдоїстами техніки дзюдо у стійці з використанням базових колових рухів дозволяє ефективно впливати на підвищення технічної підготовленості, сприяє кращому засвоєнню та результативному застосуванню таких дій в умовах змагань, що підтверджується достовірною відмінністю динамічних показників кидків та техніко-тактичними показниками змагальної діяльності дзюдоїстів експериментальної та контрольної груп ($p < 0,05$).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдуллаєв А. К., Воронін Д. Є., Ребар І. В. Навчально-методичний посібник. Теорія і методика викладання вільної боротьби. Мелітополь, 2012. 356 с.
2. Ананченко К. В., Бойченко Н. В., Панов П. П. Вдосконалення координаційних здібностей юних дзюдоїстів. Єдиноборства. 2017. № 3. С. 4-11.
3. Алексєєв А. Ф., Юхно Ю. О., Серєда В. А., Перєта В. С., Рудєнко М. М. Дзюдо: Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності, спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю та спортивних клубів. ФДУ, 2019. 115 с.
4. Ананченко К. В., Хацаюк О. В. Особливості тренувального процесу та техніко-тактичної підготовленості дзюдоїстів-ветеранів. Єдиноборства. Харків, 2018. № 14. С. 4-18.
5. Арзютов Г. М. Зміст і послідовність навчання базової техніці дзюдо. Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. Випуск 6. С. 11-15.
6. Бекас О. О., Паламарчук Ю. Г. Дзюдо. Фізична підготовка юних спортсменів: навч. посібник. Вінниця : ВНТУ, ГНК, 2014. 152 с.
7. Бойченко, Н. В., Чертов, І. І., Пирог, Ю. А., Алексєєв, А. Ф. Аналіз показників змагальної діяльності висококваліфікованих дзюдоїсток легких вагових категорій. Єдиноборства, 2020. С. 4-12.
8. Бойченко, Н. В., Чоботько, М. А. Оптимізація навчання техніки дзюдо за допомогою вправ з фідболом. Єдиноборства, 2019. Випуск № 3 (13), с. 13-20.

9. Бойченко, Н., Шандригось, В. Показники змагальної діяльності висококваліфікованих дзюдоїстів легких вагових категорій на змаганнях серії Grand Slam, Grand Prix 2022 р. Єдиноборства, 2023. Випуск № 2 (28), с.15-25.
10. Булеєв М. В., Ткаченко С. В., Жара Г. І. Запобігання травматизму в дзюдо як ознака професіоналізму тренера-викладача. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. Випуск ЗК (147). С. 66-71.
11. Васильєва О. С. Фізичне і духовне вдосконалення людини за допомогою занять дзюдо. Культура здоров'я, фізичне виховання, реабілітація в наш умови. Луганськ : Видавництво ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. С. 44-51.
12. Верітов О. І. Рівень фізичного розвитку, фізичної підготовленості та спрямованість оздоровчо-корекційних заходів борців дзюдо 12-17 років. Вісник Запорізького національного університету. Фізичне виховання та спорт. 2012. Випуск № 3. С. 154-163.
13. Вільна боротьба: чоловіки, жінки. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю. Київ : АСБУ, 2011.
14. Вовченко І. І., Філіна В. А., Гедзюк Д. О. Формування мотивації у студентської молоді до занять з фізичного виховання засобами дзюдо. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2018. Випуск 6 (25). С. 28-33.
15. Володченко О. Аналіз змагальної діяльності висококваліфікованих борців на чемпіонаті Європи 2023 р. Єдиноборства, 2023. Випуск 3 (29), с. 13-27.
16. Дяченко А. А. Зміст та ефективність авторської програми підвищення рівня фізичного стану дзюдоїстів на етапі початкової підготовки. Теоретико-методичні основи управління процесом підготовки спортсменів різної кваліфікації: колективна монографія /за заг. ред. В. М. Костюкевича. Вінниця: ТОВ «Планер», 2018. С. 316-329.

17. Добринський В., Мудрик Ж., Щербинська О. Розвиток швидкісно-силових якостей юних дзюдоїстів методом колового тренування. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/dnvzb>.

18. Загура Ф. І. Специфіка боротьби з дзюдоїсток різними способами ведення сутичок. Актуальні проблеми підготовки жінок-спортсменок у силових видах спорту та спортивної боротьби : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. Львів, 2019. С. 32-39.

19. Задорожна, О.Р., Галан, Я.П. Підходи до реалізації тактичної підготовки на різних етапах багаторічного удосконалення спортсменів у дзюдо. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. Випуск 15, (9), С. 40-44.

20. Казанцев І. О. Методика розвитку спеціальних силових якостей студентів, які займаються дзюдо : кваліфікаційна робота магістра спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» / наук. керівник А. П. Конох. Запоріжжя: ЗНУ, 2022. 73 с.

21. Коваленко І. М. Програмування фізкультурно-оздоровчих занять з елементами дзюдо для молодших школярів у групах продовженого дня: автореф. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту. 24.00.01. Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. Харків, 2014. 23 с.

22. Ковальов, І. М., Савінов, О. В. Моделювання технічної підготовки борців (на прикладі дзюдо). Інноваційні технології в галузі фізичного виховання, спорту, рекреації та валеології, 2010. Випуск 4, 70-75.

23. Крилова С. А. Краса людини в життєвих практиках культури. Досвід соціальної та культурної метаантропології і андрогін-аналізу: монографія. Видання 2-е, перероблене і доповнене. К.: КНТ, 2019. С. 129.

24. Курилюк С. І. Особливості прояву тривожності у дзюдоїстів на початковому етапі підготовки. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/dnwhw>.

25. Кутек Т. Б., Кучерук В. А. Методи підвищення рівня теоретичної підготовки юних дзюдоїстів. Студентська спортивна наука .2014. С. 76-79.

26. Лебединець Н. В., Мельниченко О. С. Вплив занять дзюдо на когнітивний розвиток молодших школярів. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2020. Випуск 3 (123) 20. С. 240.

27. Лучко О., Альнікіна О. Травматизм у спортивних єдиноборствах. Вісник Прикарпатського університету. Фізична культура. 2011. Випуск 14. С. 96-101.

28. Мазур, В., Кучер, В., Петров, А., Скавронський, О., Чистякова, М., Марчук, В., Марчук, Д., Макаруч, Б. Вдосконалення рухових якостей спортсменів, які спеціалізуються у дзюдо, на етапі попередньої базової підготовки. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини, 2021. Випуск № 19. С. 31-35.

29. Мазур В. Й., Петров А. О. Методичні особливості розвитку рухових здібностей юних борців ДЮСШ в тренувальному процесі. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини [редкол. : І.І. Стасюк (відп. ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2018. Випуск 11. 424 с. С. 224-233.

30. Мартинов Ю. О. Сучасні підходи до вивчення техніко-тактичних дій в дзюдо. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2021. Вип. 2 (130). С. 86-89.

31. Масенко Л. В., Мельниченко О. С. Вплив занять японськими бойовими мистецтвами на психологічний стан та властивості нервової системи дітей. Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції, м.

Київ; Тампере, 07 грудня 2021 р. Київ; Тампере: ГО «ВАДНД», 2021. С. 171-172.

32. Марандян К. Н., Бойченко Н. В. Вдосконалення швидкісно-силових здібностей дзюдоїстів 15-16 років. Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств у вищих навчальних закладах. Київ, 2019. С. 48-51.

33. Мельник, В., Мельник, В., Стицун, І. Особливості змагальної діяльності дзюдоїсток високої кваліфікації вагової категорії до 57 кг. Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування, 2017. С. 36-38.

34. Мельник В. В., Дяченко А. А. Вплив ігрових вправ з фітболами на розвиток швидкісно-силових дібностей дзюдоїстів 6-7 років. Електронний ресурс. Режим дступу : <http://surl.li/dnwhhh>.

35. Паламарчук Ю. Г. Прояв якісних параметрів рухової діяльності у дзюдоїстів 10-11 років з різними соматотипами. Фізична культура, спорт та здоров'я нації: Зб. наук. праць. Випуск 11. Вінниця, 2011. С. 131-132

36. Палатний А. Л. Базове нормативно-правове забезпечення розвитку спорту (на прикладі олімпійських спортивних єдиноборств). Вісник Запорізького національного університету. Серія : Фізичне виховання і спорт : зб. наук. ст. Запоріжжя, 2017. Випуск № 2. С. 94-103.

37. Палатний А. Л. Номенклатура нормативно-правового забезпечення розвитку олімпійських спортивних єдиноборств в Україні. Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. пр. Вінниця, 2017. Випуск №4 (23). С. 302-307.

38. Палатний А. Л. Становлення та розвиток олімпійських спортивних єдиноборств в Україні: перспективи досліджень. Молодь та олімпійський рух: зб. тез доп. XI Міжнарод. конф. молодих вчених. Київ, 2018. С. 34-35.

39. Петриковський А. І., Баран Ю. С. Тіло. Розум. Життя. Проблеми та перспективи розвитку системи безпеки життєдіяльності: Зб. наук. праць XV

Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, курсантів та студентів. Львів: ЛДУ БЖД, 2020. С. 408-409.

40. Проходець О. А. Аналіз світових систем спортивної підготовки в дзюдо щодо можливостей застосування в сучасному тренувальному процесі українських спортсменів : кваліфікац. робота на здобуття освіт. ступеня магістр : спец. 017 Фізична культура і спорт / О. А. Проходець; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, каф. спорт.-пед. дисциплін і фітнесу. Харків, 2023. 47 с.

41. Платонов В. Н. Система підготовки спортсменів в олімпійському спорті. Загальна теорія і її практичні додатки. Київ : Олімп. літ. 2015. Кн. 1. 680 с.

42. Платонов В. Н. Система підготовки спортсменів в олімпійському спорті. Загальна теорія і її практичні додатки. Київ: Олімп. літ. 2015. Кн. 2. 752 с.

43. Рибалко П. Ф., Хоменко О. С., Жуков В. Л., Чередніченко С. В., Леоненко А. В. Формування професійних компетентностей в одноборців високої кваліфікації в умовах значного психофізичного навантаження. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя, 2021. Випуск № 74 (Т. 1). С. 133-138.

44. Романова А., Петренко С. (2023). Актуальні напрями та перспективи розвитку дзюдо в умовах сьогодення. Науковий збірник «Inter Conf» , Випуск №182, С. 298-304.

45. Саєнко В. Г. Удосконалення людини за системами східних єдиноборств: [монографія]; Бердянський державний педагогічний університет. Луганськ: СПД Рєзніков В. С., 440 с.

46. Сампан В. В., Стасюк Р. М. Ефективність використання змагальних технічних дій у дзюдо. Інноваційні технології в системі підвищення кваліфікації фахівців фізичного виховання і спорту VI Міжнародна науково-методична конференція: збірник тез доповіді. Суми: СумДУ, 2019. С. 101-103.

47. Свасьєв А. В., Симонік А. В., Царенко К. В., Верітов О. І. Вдосконалення фізичної та функціональної підготовленості юних дзюдоїстів засобами кардіотренування. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2019. Випуск 11. С. 153-158.
48. Соловей О. М., Пожидаєв М. Ю., Анісімов Д. О., Вознюк К. Г., Логвиненко М. Л. Особливості фізичного стану курсантів, які займаються єдиноборствами при підготовці до професійної діяльності. Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць. Житомир, 2020. Випуск 10 (29). С. 47-54.
49. Словник термінів з боротьби дзюдо (для студентів усіх спеціальностей академії «Фізичне виховання», «Фізична культура») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва / уклад.: С. М. Кривіч. Харків: ХНАМГ, 2012. 16 с.
50. Титаренко В. М., Тропин, Ю. Н. Динаміка показників змагальної діяльності борців високої кваліфікації. Слобожанський науково-спортивний вісник, 2018. Випуск 1 (75). С. 55-57.
51. Тищенко В., Мезенцева Л. Типові травми під час занять спортивними єдиноборствами: ознаки та перша допомога. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2012. Випуск № 3. С. 96-100.
52. Ткаченко С. В. Здоров'язбережувальна діяльність викладача під час занять спортивною боротьбою: Навчальний посібник для студентів педагогічних вузів спеціальності 7.010201 Фізичне виховання. Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет, 2013. 76 с.
53. Туряниця І. С. Дзюдо як засіб розвитку фізичних якостей та координаційних здібностей студентів. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» імені Ігоря Сікорського, Випуск 5 (87). 2017. С. 120-123.
54. Філіна В. Вплив занять дзюдо на психоемоційний стан школярів 16-17 років. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), 2021. Випуск 11(143), С. 148-151.

55. Філіна В. А. Дзюдо: спорт чи мистецтво? Житомирський державний університет імені Івана Франка. 2022. С. 84-88.
56. Філіна В., Кутек Т. Удосконалення технічної підготовленості дзюдоїстів 10-11 років. Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць. / гол. ред. В. М. Костюкевич. 2017. № 4. С. 118-122.
57. Чертов І. І. Спортивні єдиноборства як підгалузь спортивного права: співвідношення національного та наднаціонального рівнів (на прикладі дзюдо). Науковий юридичний журнал «Правові новели». 2020. № 10. С. 306-311.
58. Чоботько, М. А., Чертов, І. І., Бойченко, Н. В., Зантарая, Г. М., Чоботько, І. І. Застосування вправ з футболом при навчанні техніці кидків в дзюдо. Єдиноборства, 2019. Випуск № 4 (14), С. 127-137.
59. Чоботько, М. А., Чоботько, І. І., Бойченко, Н. В. Розвиток рівноваги за допомогою вправ з балансування на фітболах. Єдиноборства, 2020. Випуск № 1 (15), С. 78-88.
60. Чоботько, М., Чоботько, І., Ластовкін, В., Щасливець, В. Оцінювання виступів дзюдоїстів (кадетів) однієї вагової категорії на змаганнях різного рівня за п'ять років. Грааль науки, 2022. Випуск 12-13, С. 670-675.
61. Чумак Ю. А., Ананченко К. В. Організація навчально-тренувального процесу юних дзюдоїстів. Єдиноборства. 2015. № 11. С. 167-172.
62. Шандригось В., Латишев С. Травматизм та його профілактика у спортивній боротьбі. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2014. Випуск № 18(2). С. 228-233.
63. Шахлина, Л. Я., Чистякова, М. А. Психофізіологічні особливості спортсменок, що спеціалізуються на дзюдо. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини, 2020. Випуск № 18, С. 66-69.
64. Шуба Л. Удосконалення розвитку загальної та спеціальної фізичної підготовки дзюдоїстів 7-9 років. Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць. / гол. ред. В. М. Костюкевич. 2019. № 4. С. 242-246.